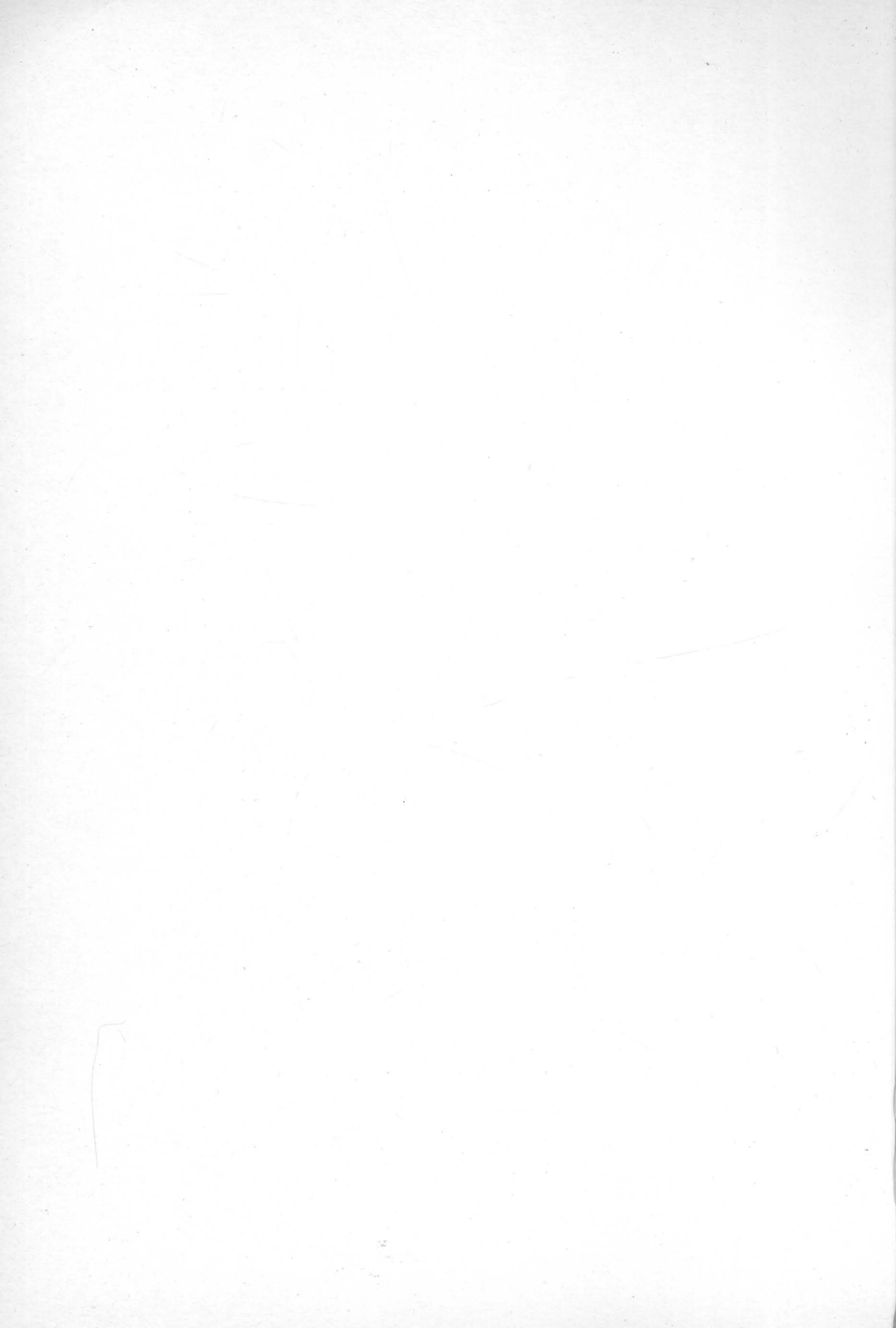

42582A II

GLOTTODIDACTICA

VOL • XXVI (1998)

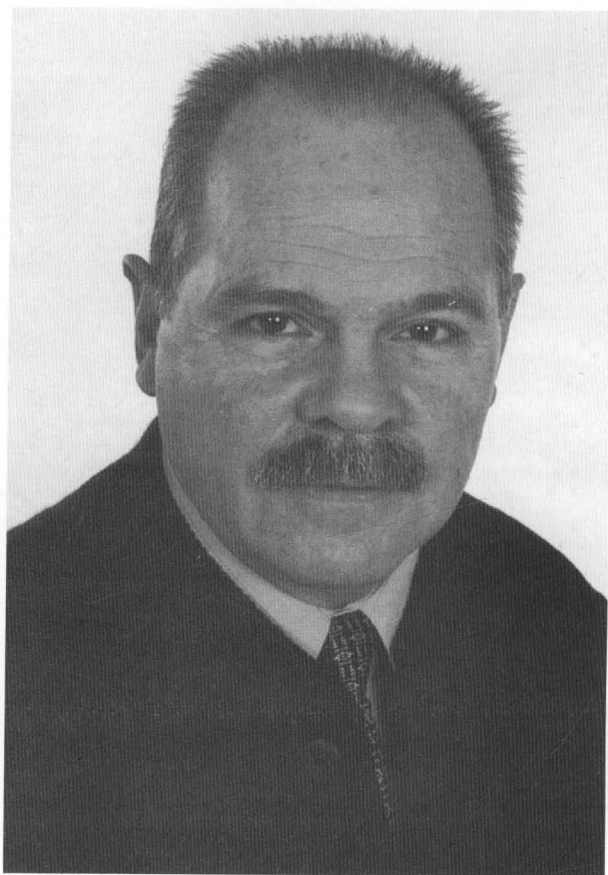

BT ¹⁹⁹⁸ *lynd.* Vol. 26: 1998 r.

h 25 82 / 1 II
29. KWI. 1999

Prof. Dr. habil. Waldemar Pfeiffer

HORTON

11 821 254

13201

29. KWI. 1999

UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

GLOTTODIDACTICA

Festschrift für Professor Waldemar Pfeiffer
zum 60. Geburtstag

AN INTERNATIONAL JOURNAL
OF APPLIED LINGUISTICS

VOLUME XXVI (1998)

Founding Editor – Ludwik Zabrocki
Honorary Editorship – Waldemar Pfeiffer
Editor – Izabela Prokop
Assistant to the Editor – Paweł Hostyński

Editorial Advisory Board

Albert Bartoszewicz – Warszawa	Jacek Fisiak – Poznań
Leon Kaczmarek – Lublin	Franciszek Grucza – Warszawa
Aleksander Szulc – Kraków	Waldemar Marton – Poznań
Weronika Wilczyńska – Poznań	Władysław Woźniewicz – Poznań

WYDAWNICTWO
NAUKOWE

Poznań 1998

BIBL UAM
13201

Adres Redakcji:

Katedra Glottodydaktyki i Translatoryki UAM
ul. 28 Czerwca 1956 r. nr 198
61-485 POZNAŃ, Poland
tel. (+48-61) 831 12 19, tel./fax (+48-61) 831 12 48

e-mail: iprok@amu.edu.pl

Okładkę projektowała
MARIA DOLNA

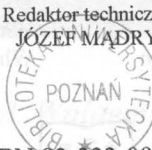
Wydanie publikacji dofinansowane przez Komitet Badań Naukowych

© Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań 1999

Opracowanie redakcyjne
ROBERT SCHLAFFKE

Redaktor techniczny
JÓZEF MAJDRY

ISBN 83-232-0939-1
ISSN 0072-4769

425821 n / Vol. 26:
1998

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

Nakład 550 egz. Ark. wyd. 25,25. Ark. druk. 21,75 + 1 wkł. Papier offset. kl III, 80 g, 70 × 100.
Podpisano do druku w styczniu 1999 r. Druk ukończono w lutym 1999 r.

ZAKŁAD GRAFICZNY UAM, POZNAŃ, UL. H. WIENIAWSKIEGO 1

BIBL UAM
gg EO goh

CONTENTS

EDITORIAL (Izabela PROKOP)	5
 I. ARTICLES	
Sylvia ADAMCZAK, Landeskunde im fortgeschrittenen Deutschunterricht: Zugang durch Literatur	17
Zofia BERDYCHOWSKA, Maßgeschneiderte Fachtexte – nach was für einem Maß?	35
Maria DAKOWSKA, Glottodydaktyka u prognozy XXI wieku	43
Bjørn EKMANN, Die Erlebnishaftigkeit literarischer Texte. Erwägungen zur Methode der Textanalyse	57
Ilona GAWĘDA, Zu Eigennamen in deutschen und polnischen Sprichwörtern	89
Christian GELLINEK, Dialog über „Dutch“ und „Double Dutch“	101
Gert HENRICI, Empirische glottodidaktische Forschung. Ein Beispiel: Das Projekt 'Lösungsinteraktionen'	107
Ursula HIRSCHFELD, Einige Schwerpunkte für die Arbeit an der Aussprache bei polnischen Deutschlernenden	113
Jan ILUK, Problemy tłumaczenia nazw medycznych na przykładzie języka polskiego i niemieckiego	123
Czesław KAROLAK, Dydaktyka tekstu literackiego w świetle potrzeb nauki języka w warunkach obcokulturowych	137
Heinrich P. KELZ, Wirtschaftsdeutsch im Anfängerunterricht	151
Abdullah KHUWAILEH, Vocabulary in LSP: A case study of phrases and collocations	157
Roman LEWICKI, Kształcenie tłumaczy na specjalizacji tłumaczeniowej filologii rosyjskiej. Założenia i realizacja	167
Aleksandra ŁYP, Probleme der Bedeutungserschließung von Nominalkomposita für DaF-Lernende	175
Ewa MARCINIAK, Multisensory approach to teaching the visually impaired students	183
Manfred OSTEN, Goethe und Österreich	187
Bernard PIOTROWSKI, Język fryzyjski w Niemczech. Dylematy jego rozwoju i dalszego przetrwania	201
Bernadeta PYŚK, La vidéo – outil du développement du style personnel d'expression orale en langue étrangère au niveau avancé	221
Albert RAASCH, Ein Plädoyer für eine vielfältige Welt der Fremdsprachen, ...gerade im berufsorientierten Bereich	225
Bogusława ROLEK, Probleme der Wortschatzarbeit im Fremdsprachenunterricht	235
Barbara SKOWRONEK, Überlegungen zur Zukunft des Fremdsprachenunterrichts: Medienbedingtheit, Kommunikationsfähigkeit, Lernerzentriertheit	247

Aldona SOPATA, Gramatyka uniwersalna w dydaktyce języków obcych	253
Iwona STRACHANOWSKA, Motywy wyboru studiów neofilologicznych	261
Marian SZCZODROWSKI, Fremdsprachige Dekodierungsprozesse und ihre Konsequenzen	269
Weronika WILCZYŃSKA, Une expérience d'apprentissage en semi-autonomie au niveau avancé: principes et bilan provisoire	277
Władysław WOŹNIEWICZ, Pragmalingwistyczno-kulturologiczna interpretacja tekstu na zaawansowanym etapie nauki języka obcego	287
Elżbieta ZAWADZKA, Wandlungen der Edukation und die Ausbildung von Fremdsprachenlehrern	295
Joanna ZAWODNIAK, The Role of Memory in Child's Vocabulary Consolidation and Enrichment	309
Grażyna ZENDEROWSKA-KORPUS, Zur sprachlichen Routine in Lehrbüchern des Deutschen als Fremdsprache für Jugendliche am Beispiel <i>Dein Deutsch-Oberschule</i>	323
Teresa SIEK-PISKOZUB, The role of formal instruction in foreign language learning	331
II. ANNOUNCEMENTS	347

KSZTAŁCENIE TŁUMACZY NA SPECJALIZACJI TŁUMACZENIOWEJ FILOLOGII ROSYJSKIEJ. ZAŁOŻENIA I REALIZACJA

ROMAN LEWICKI

Marie Curie-Skłodowska University – Lublin

Przesłanki

Zmiany zachodzące w naszym kraju w ostatnich kilku latach powodują konieczność dostosowania kształcenia filologów-rusycystów do nowych potrzeb w celu zapewnienia im optymalnego zestawu umiejętności profesjonalnych przydatnych przy poszukiwaniu pracy i wykonywaniu zawodu. Zmniejszone zapotrzebowanie na nauczycieli języka rosyjskiego powoduje (niechby nawet tylko przejściową) nieatrakcyjność kierunku studiów oferującego tylko nauczycielski profil kształcenia. Jednocześnie rozwój działalności gospodarczej i handlu wraz z ich specjalistycznymi dziedzinami (bankowość, marketing, handel zagraniczny, prawo celne, kwestie handlowe i prawne dotyczące działania przedsiębiorstw joint-venture) jest w znacznym stopniu warunkowany kontaktami z partnerami wschodnioeuropejskimi, szczególnie w naszym regionie kraju. Dlatego konieczne jest wyjście na przeciw tym potrzebom poprzez kształcenie rusycystów-tłumaczy. Jest to podyktowane zarówno potrzebami doraźnymi, jak i przewidywalnymi w dalszej perspektywie czasowej.

Istotne jest dla nas spostrzeżenie wyjściowe, że sama w sobie znajomość języka obcego nie zapewnia umiejętności sprawnego tłumaczenia. Umiejętność taka wymaga niezbędnego wdrażania, realizowanego w toku specjalnych zajęć, ponieważ stanowi odrębną sprawność komunikacyjną. Chodzi tu głównie o aktywizację par ekwiwalentów (leksykalnych, lecz również w płaszczyźnie gramatycznej), co prowadzi do łatwości przełączania się z języka na język w trakcie tłumaczenia. Specjalne kursy poświęcone kształceniu tłumaczy wprowadza się w szeregu szkół w Europie, ostatnio także w naszym kraju.

Mimo to powszechna jest praktyka, gdy tłumaczeniami parają się osoby nie przygotowane, co wpływa zarówno na kształt przekładów, jak i na stopień trudności ich pracy. Teoria tłumaczenia wypracowała już tymczasem wystarczająco dużo narzędzi mogących skutecznie służyć usprawnieniu działalności translator-skiej i bardziej świadomemu jej uprawianiu.

Mając na uwadze rosnące zapotrzebowanie na usługi tłumaczy przysięgłych chcemy także zaznajomić studentów z zasadami tej pracy, zakresem kompetencji i wymogami stawianymi kandydatom.

Założenia programowe

1. Cele kształcenia

Celem jest kształcenie świadomego swych zadań i sprawnego warsztatowo tłumacza, znającego uwarunkowania tej pracy, tj. ograniczenia i możliwości przeciętania różnych postaci bezekwiwalentowości. Zgodnie z naszymi zamierzeniami specjalista taki ma być kształcony w zakresie tłumaczenia wszelkich dokumentów, w tym potwierdzanych notarialnie, streszczeń publikacji naukowych i popularnonaukowych, recenzji, instrukcji obsługi urządzeń technicznych, ofert handlowych, ogłoszeń. Zakres tekstów może być elastyczny w zależności od aktualnych potrzeb rynku, przy czym aktywną rolę w ich doborze powinni mieć sami studenci. Potrzeby rynku pracy dyktują skupienie uwagi na kwestiach tłumaczenia tekstów użytkowych. Jednak nie zwalnia to uniwersytetu z obowiązku ujmowania fenomenu przekładu w ogólniejszych jego prawidłowościach. Oznacza to demonstrowanie studentom płaszczyzny wystarczająco szerokiej, by potrafili w razie potrzeby łatwo przejść do tłumaczeń tekstów innego typu, w tym literackich.

W takim ujęciu kształcenie to jest czym innym niż zajęcia z tłumaczenia wspomagające praktyczną naukę języka, gdyż celem jest tu sprawność proceduralna, a nie dosłowna wierność (dokładność). Stąd większy nacisk na tłumaczenie z wykorzystaniem transformacji semantycznych oraz na możliwości i technikę operowania większymi (ponadleksykalnymi) jednostkami przekładu. Słowem – tu nie tłumaczenie wspomaga praktyczną naukę języka, lecz praktyczne umiejętności językowe wspomagają tłumaczenie.

2. Kształt organizacyjny

Kształcenie tłumaczy może odbywać się w różnych formach organizacyjnych: może być częścią programu nauczania filologii, specjalizacją o charakterze fakultatywnym, tj. poza programem nauczania filologii niezbędnym do otrzymania dyplomu, wreszcie studium podyplomowym. W toku dyskusji uznaliśmy za najkorzystniejszy kształt organizacyjny specjalizacji fakultatywnej. Przemawiał za tym dotychczasowy kształt dydaktyki na filologii rosyjskiej w naszej uczelni, zakładający tzw. specjalizację nauczycielską jako jedyną dostępną i w związku z tym praktycznie niezbędną do otrzymania dyplomu, co stało w sprzeczności ze współczesnymi wymogami dotyczącymi form kształcenia filologicznego. Dlatego wprowadzona została specjalizacja tłumaczeniowa jako równoległa do istniejącej już nauczycielskiej. Student wybiera specjalizację kierując się własnymi zainteresowaniami i planami zawodowymi, przy czym wybór obu specjalizacji naraz jest dopuszczalny. Należy oczywiście liczyć się wówczas ze zwiększonym obciążeniem obowiązkami. Student nie może natomiast nie wybrać żadnej specjalizacji.

Na wybór formy specjalizacji miał wpływ również fakt, że podejmowaliśmy nasz program jako jedyni na wydziale, a w perspektywie należało się liczyć z

zainteresowaniem nim także innych neofilologii. Wówczas można by przejść do formy płatnych studiów podyplomowych ze wspólnymi zajęciami teoretycznymi i warsztatowo-informacyjnymi, a odrębnymi ćwiczeniami językowymi. Wtedy też doświadczenia zebrane w trakcie realizacji specjalizacji tłumaczeniowej pozwoliłyby na eliminację błędów i wprowadzenie niezbędnych korekt. Nie bez znaczenia jest też pojawienie się w nowym kształcie większych możliwości materialnych, a zatem i lepszego wyposażenia technicznego (kabiny itp.).

Ogólnie specjalizacja tłumaczeniowa na studiach rusycystycznych obejmuje 330 godzin, co jest zgodne z ogólnymi założeniami i wymogami otwierania i funkcjonowania specjalizacji na naszej uczelni. Plan przedmiotów i liczba godzin przedstawia się następująco:

Nazwa przedmiotu	Liczba godzin	Semestry	Egzamin/zaliczenie
Teoria tłumaczenia	30	5	egzamin po sem. 5
Praktyczne tłumaczenie	120	6, 7, 8, 9	egz. po sem. 7 i 9
Krytyka przekładu	30	7, 8	zaliczenie
Terminologia specjalistyczna	60	7, 8	zaliczenie
Komputerowa obróbka tekstu	30	8	zaliczenie
Technika i organizacja pracy tłumacza	30	9	zaliczenie
Korespondencja fachowa	30	9	zaliczenie
RAZEM	330		

3. Charakterystyka przedmiotów

TEORIA TŁUMACZENIA

Kurs 1-semestralny, semestr 5, wykład 2 g/tyg. Egzamin po semestrze 5. Prowadzenie: tłumacz-językoznawca.

Przedmiot nawiązuje do wcześniej prowadzonego przedmiotu pn. „Podstawy translatoryki” (był on do tej pory przedmiotem fakultatywnym). Teraz stał się przedmiotem obowiązkowym dla tych studentów, którzy wybrali specjalizację tłumaczeniową. Zakres treściowy: podstawowe wiadomości z teorii przekładu; pojęcie przekładu i typy przekładu; schemat komunikacji przekładowej; przekładalność i nieprzekładalność; ekwiwalencja; leksyka bezekwiwalentowa i sposoby jej przekazywania w przekładzie; pojęcie wariantu przekładowego. Wybrane techniki tłumaczenia. Podstawowe kierunki współczesnego przekładoznawstwa.

PRAKTYCZNE TŁUMACZENIE

Kurs 3-semestralny, semestry 5–9, ćwiczenia 2 g/tyg. Egzamin na roku IV po semestrze 7 i na roku V po sem. 9. Prowadzenie: tłumacz-praktyk.

Cel zajęć: kształtowanie podstawowej umiejętności dla tłumacza – umiejętności przechodzenia od tekstu oryginalnego do tekstu przekładu z samodzielnym

doborem jednostek języka docelowego. Kształtowanie umiejętności zapamiętywania odcinków tekstu. Praktyczna nauka celowego i skutecznego korzystania ze słowników dwujęzycznych i jednojęzycznych przy tłumaczeniu.

Zakres treściowy: Na etapie początkowym (III rok) są to głównie ćwiczenia w tłumaczeniu pisemnym. Teksty do zajęć mają charakter ogólny, tj. niespecjalistyczny. Oddzielnie przewidziane są zajęcia poświęcone tłumaczeniu na język obcy i na język ojczysty (polski).

Na etapie średnim (IV rok) kontynuujemy tłumaczenie pisemne, wprowadzamy pierwsze próby tłumaczenia ustnego, głównie w układzie konsekwentnym. Teksty do zajęć mają tutaj charakter umiarkowanie specjalistyczny: popularnonaukowe, foldery, instrukcje obsługi. Pod koniec roku podejmujemy pierwsze próby tłumaczenia tekstów specjalistycznych: dokumentów, literatury fachowej.

Na etapie końcowym (V rok) tłumaczenie pisemne i ustne w układzie głównie konsekwentnym. Teksty do zajęć mają charakter specjalistyczny: dokumenty, literatura fachowa.

Szczególną uwagę zwracamy na celowe i skuteczne korzystanie ze słowników dwujęzycznych i jednojęzycznych przy tłumaczeniu, a także ze słowników specjalistycznych (terminologicznych).

KRYTYKA PRZEKŁADU

Kurs 2-semesteralny, semestr 7 i 8, konwersatorium 1 g. tyg. Prowadzenie: tłumacz-praktyk.

Cel zajęć: Przedmiot ten, wprowadzany na stosunkowo wczesnym etapie nauczania, ma na celu zademonstrowanie prawidłowości transferu językowego oraz zasad i mechanizmów doboru wariantu przy tłumaczeniu.

Zakres zajęć: obserwacja i analiza istniejących przekładów; ocena przekładów, zarówno w całości, jak i w kwestiach poszczególnych rozwiązań translatorskich. Ocena przekładów pod względem ekwiwalencji wobec oryginału oraz pod względem poprawności językowej. Przedmiotem analizy i oceny będą przekłady zarówno tekstów literackich, jak i informacyjno-użytkowych.

TERMINOLOGIA SPECJALISTYCZNA

Kurs 2-semesteralny, semestr 7 i 8, konwersatorium 2 g. tyg. Prowadzenie: pracownicy Wydziału Ekonomicznego i Wydziału Prawa.

Cel zajęć: zaznajomienie z podstawową terminologią wybranych dziedzin, do których odnoszą się teksty specjalistyczne, będące przedmiotem tłumaczenia. Pozwala to studentom na świadomy, kompetentny dobór ekwiwalentów przy tłumaczeniu tekstów specjalistycznych.

Zakres zajęć: wprowadzenie terminologii rosyjskiej wraz z polskimi odpowiednikami dotyczącej: czterech dziedzin spośród poniższych: ekonomia, bankowość, handel, prawo, sądownictwo, medycyna, technika. Zakres treściowy pozostaje elastyczny, zależy od aktualnych potrzeb rynku.

Warunki zaliczenia: aktywna obecność na zajęciach oraz zaliczenie prac kontrolnych (w sem. 7 zaliczenie tłumaczenie zdań i zwrotów terminologicznych z języka rosyjskiego na polski i odwrotnie, w sem. 8 zaliczenie polskie streszczenie rosyjskiego tekstu specjalistycznego).

KOMPUTEROWA OBRÓBKA TEKSTU

Kurs 1-semestralny, semestr 8, ćwiczenia 2 g. tyg. Prowadzący: informatyk znający język rosyjski.

Cel zajęć: zaznajomienie z możliwościami wykorzystania komputera osobistego tłumaczeniu, trening w pracy z edytorem tekstów oraz przekrój innych ważniejszych zastosowań komputera w pracy tłumacza.

Zakres zajęć: Przygotowanie do pracy: formatowanie dyskietek, praca z katalogami, kopiowanie, kasowanie, zmiana nazw plików, konserwacja sprzętu, typowe awarie i ich usuwanie. System MS Windows: podstawowe pojęcia, akcesoria, znaki i klawiatury narodowe. MS Word: zakładanie dokumentu, edycja, drukowanie, formatowanie dokumentów, praca z kilkoma dokumentami (głównie w układzie oryginał + przekład): otwieranie okien, przełączanie, korzystanie za pomocą schowka, dokumenty wielojęzyczne. Podstawowe operacje blokowe. Elementy graficzne w dokumencie: rysunki, schematy. Przypisy, indeksy, spis treści, nagłówki i stopki, korzystanie z szablonów. Edytowanie dokumentów specjalnych: tabele, wykresy, wzory matematyczne, nadpisywanie znaków, akcentowanie. Zaawansowana edycja dokumentów: kolumny, elementy arkusza kalkulacyjnego, alfabetyczne sortowanie informacji, zabezpieczanie dokumentów przed osobami niepowołanymi. Wykorzystanie słowników: ortograficznego, synonimicznego. Sieć Internet: poczta elektroniczna e-mail, usługa GOPHER, strony WWW, korzystanie z bibliotek i baz danych, ważniejsze adresy internetowe wykorzystujące informacje rosyjskojęzyczne.

Możliwości wykorzystania komputera w pracy tłumacza: programy słownikowe, tłumaczące, czytające teksty, analizujące teksty.

Rosyjska terminologia komputerowa. Porównanie polskiej i rosyjskiej wersji Windows i Word.

TECHNIKA I ORGANIZACJA PRACY TŁUMACZA

Semestr 9, konwersatorium 2 g. tyg. Cel zajęć: praktyczne porady związane z wykonywaniem zawodu tłumacza, zapoznanie z przepisami i aktami prawnymi regulującymi status tłumacza.

Zakres treściowy: historia zawodu, zasady etyki zawodowej tłumacza, organizacja miejsca pracy tłumacza, tworzenie archiwum, korzystanie ze słowników (dwujęzycznych, jednojęzycznych, specjalistycznych), współpraca tłumacza ze zleceniodawcą i konsultantami, działalność tłumacza przysięgłego: zasady ustanowienia, zakres kompetencji, wymogi dotyczące przekładów przysięgłych, prze-

pisy prawne, prawo autorskie w działalności tłumacza, organizacje tłumaczy, współpraca polskich i zagranicznych organizacji tłumaczy.

KORESPONDENCJA FACHOWA

Semestr 9, konwersatorium 2 g. tyg. Jest to przedmiot najbardziej zbliżony do przedmiotu „Wiedza o Rosji współczesnej” (realioznawstwo, *Landeskunde*); celowość jego wprowadzenia wynika z faktu, że oprócz umiejętności w zakresie transferu językowego tłumacz musi wykazywać także wiedzę z zakresu stosowanej w obu językach (obcym i rodzimym) stylistyki i kompozycji tych tekstów, które mają postać skonwencjonalizowaną. Ćwiczenia mają zatem na celu wykształcenie umiejętności redagowania tekstów wybranych gatunków zgodnie z przyjętymi konwencjami. Chodzi nie tylko o prawidłowość merytoryczną takich pism, gwarantującą ich skuteczność, lecz także o kwestie ich formy, np. rozmieszczenia części, pisowni daty, użycia form grzecznościowych.

Cel zajęć: zapoznanie z przykładami fachowej korespondencji w języku rosyjskim i polskim oraz wariantami jej przekładów. Trening w tłumaczeniu struktur typowych dla tych tekstów.

Zakres treściowy: ćwiczenia w tłumaczeniu i redagowaniu wybranych typów tekstów korespondencyjnych: pism urzędowych (pism wyjaśniających, anonsujących, listów intencyjnych, podań, oświadczeń), dokumentów handlowych (kontrakt, reklamacja, oferta, zamówienie, ogłoszenie prasowe, reklama), protokołów (protokół zdawczo-odbiorczy, protokół szkody), dokumentów potwierdzonych notarialnie (zaproszenie, upoważnienie-pełnomocnictwo, porozumienie, akt kupna-sprzedazy).

Realizacja

1. Zalety

Przed wszystkim zaletą jest znacznie żywszy kontakt studentów ze współczesnymi tekstami rosyjskimi dotyczącymi wieku ważnych obecnie dziedzin, głównie gospodarki, konfrontowania swoich możliwości z nowymi wyzwaniem. Następuje duża aktywizacja studentów. Ponadto studenci udają się do firm w celu zdobywania nowych tekstów: tam nawiązują kontakty i informują potencjalnych pracodawców o istnieniu specjalizacji tłumaczeniowej. Najlepsi nieraz powracają ze wstępnymi ofertami podjęcia pracy po ukończeniu studiów. Załączniki o ukończeniu specjalizacji wzbudzają żywe zainteresowanie pracodawców i pozwalają na eliminowanie konkurentów.

Udało się osiągnąć interdyscyplinarność nauczania: terminologię specjalistyczną prowadzi ekonomista, komputerową obróbkę tekstu – informatyk, teorię tłumaczenia – lingwista, a krytykę przekładu częściowo literaturoznawca.

2. Wady

To przede wszystkim brak dostatecznej praktyki zawodowej, równoważnej praktyce pedagogicznej w szkołach. Wprawdzie dzięki współpracy z Lubelsko-Chełmsko-Zamojską Fundacją Rozwoju studenci uczestniczą w konferencjach i spotkaniach biznesowych w charakterze tłumaczy, lecz nie ma to charakteru systematycznego ani zinstytucjonalizowanego. Potrzebne jest wprowadzenie regularnych praktyk i stała współpraca tego rodzaju. Na razie nie udało się tego osiągnąć.

Nie udało się także uzyskać zakładanego szerokiego układu tematycznego w ramach przedmiotu „Terminologia specjalistyczna”. Na przeszkodzie stanął brak odpowiednich kadr. W rezultacie zajęcia dotyczą wyłącznie problematyki ekonomicznej: podstaw ekonomii, zarządzania i marketingu, bankowości, handlu i gospodarczych stosunków międzynarodowych, prawnych aspektów działalności gospodarczej.

3. Perspektywy

Liczyliśmy na to, że nasze poczynania będą obserwowane i oceniane przez inne neofilologie, że z czasem być może wprowadzi się także tam podobne rozwiązania, które przyniosą potwierdzenie naszych założeń i metod bądź konkurencyjne ujęcia. Tak też się stało: po dwóch latach na analogiczne rozwiązanie zdecydowała się filologia germańska. Wymiana doświadczeń i spostrzeżeń jest bardzo interesująca.

Perspektywą jest jednak inne rozwiązanie. Wydaje się celowe i bardziej ekonomiczne przejście do kształcenia tłumaczy na poziomie podyplomowym, w ramach płatnego studium. Szereg przedmiotów byłby wspólny dla specjalistów różnych języków; obok tego prowadzono by zajęcia z praktycznego tłumaczenia. Byłyby to działania, oparte na zebranych w toku funkcjonowania specjalizacji doświadczeniach, nie tylko na założeniach wstępnych, zapale i improwizacji. Wymaga to wypracowania wspólnej koncepcji, eliminacji wad i błędnych rozwiązań, ustalenia statusu ewentualnej jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za kształcenie tłumaczy, wreszcie – jak zawsze – zgody i woli wspólnego działania.

